

RAZVOJ EKONOMSKE MISLI

EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA
dr JOVAN ĐURAŠKOVIĆ

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

- Vodeći teoretičar ekonomskog imperijalizma
- Studije završio pod mentorstvom M. Fridmana
- Profesor na Univerzitetu u Čikagu
- Nobelova nagrada 1992. godine

Gary BECKER
(1930-2014)

„za proširenje oblasti mikroekonomske analize na širok spektar ljudskog ponašanja“

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

Objekat ekonomskog istraživanja jeste ljudsko ponašanje koje obuhvata dva osnovna elementa:

„OSKUDNI RESURSI“

„ALTERNATIVNI CILJEVI“

- Ekonomski pristup, prema Bekeru, mora ispuniti tri uslova:
 1. **Racionalno ponašanje** privrednih subjekata;
 2. **Postojanje** (mogućnost uspostavljanja) **tržišne ravnoteže**;
 3. **Stabilne preferencije** privrednih subjekata.

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

POD KOJIM USLOVIMA DVOJE PARTNERA ODLUČUJU DA STUPE U BRAK?

- U brak se ulazi prema predstavi o **koristima** i **troškovima** budućih supružnika, tj. prema njihovim očekivanjima
- Postojanje „bračnog“ tržišta koje je **Pareto efikasno** i na kojem postoji **visoka neizvjesnost**
- Visina ekonomskog dobitka – stopa zaključivanja brakova – stopa razvoda

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

DOMAĆINSTVO KAO FIRMA

- Beker uvodi novu kategoriju dobara – **OSNOVNA DOBRA**
- Osnovna dobra (*basic goods*) „proizvode“ domaćinstva na osnovu **DVA INPUTA**: VREMENA I TRŽIŠNIH DOBARA.
- **VRUJEME**, ključni resurs domaćinstva, se dijeli na **tržišni rad** i **dokolicu**
- **Puni dohodak** – dohodak koji bi domaćinstvo/pojedinac ostvari(l)o u slučaju da cjelokupno vrijeme potroši u tržišnim aktivnostima

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

DOMAĆINSTVO KAO FIRMA

- **Specijalizacija unutar domaćinstva** („igranje uloga“), kao sociokulturna kategorija, ima ekonomsko utemeljenje
- Muškarac specijalizovan za tržište – žena za domaćinstvo
- Rušenje tradicionalizma zahvaljujući „ženskoj revoluciji“ (obrazovanje, investiranje u ljudski kapital)
- Rast nadnica kod žena vodi realokaciji vremena (preferencija tržišnog rada) i promjeni komparativnih prednosti

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

EKONOMSKA TEORIJA FERTILITETA – PLANIRANJE PORODICE

Šta su djeca u „nehumanom“ svijetu ekonomske teorije?

TRAJNA POTROŠNA DOBRA svojih roditelja

- Odluka partnera da imaju djecu = investiciona odluka
- *Očekivani prinosi vs. očekivani troškovi*
- **Dohodak roditelja** ključna determinanta u planiranju porodice
- Hipoteza o interakciji **kvantiteta** i **kvaliteta** djece

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

EKONOMSKA TEORIJA DISKRIMINACIJE

- Diskriminatori teže većoj korisnosti nasuprot maksimizacije profita
- *Diskriminacija djeluje kao carina – povećava cijenu i smanjuje obim robe i usluga koje razmjenjuju diskriminatori i diskriminirani*
- Efekti diskriminacije za radnike i poslodavce

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

EKONOMIJA HUMANOG KAPITALA

- Investicije u obrazovanje i ljudski kapital
- Cilj – maksimizacija neto sadašnje vrijednosti budućih dohodaka
- Oportunitetni trošak ulaganja u obrazovanje
- *Specijalna* i *opšta* ulaganja u ljudski kapital

EKONOMSKI IMPERIJALIZAM

EKONOMIJA KRIMINALA

- Kriminalci su racionalna bića
- Očekivane nagrade i troškovi kriminalnog ponašanja
- Veća sklonost ka riziku
- Kazne, mehanizmi prinude, legalan posao
- Teorija zavisnosti (*addiction theory*)

PROBLEM SIROMAŠTVA

- **Amartia SEN** (1933), indijski ekonomista, profesor na Harvardu i dobitnik Nobelove nagrade 1998. godine
- Važnost pravilnog korišćenja humanog kapitala
 - Kritike hipoteze racionalnosti
 - Sumnja u Pareto optimum
 - Profit dolazi u konflikt sa liberalizmom
- Nejednakost prihoda vs. ekonomska nejednakost
- „Ljudski razvoj je prvi i glavni saveznik svih siromašnih“

PROBLEM SIROMAŠTVA

- Značaj sloboda za ekonomski razvoj
- *Konstitutivna* uloga slobode
- *Instrumentalna* uloga slobode
- Diskriminacija polova kao ograničenje slobode i razvoja
- Cilj ekonomskog sistema nije samo da obezbijedi što više dobara i usluga, već i da poboljša život većine ljudi

LITERATURA

Glišević, N., *Razvoj i osnove savremene ekonomske misli*, Ekonomski fakultet Podgorica, 2004.

- *Ekonomski imperijalizam (510-530)*

HVALA NA PAŽNJI

Kabinet: 309
E-mail: jocodj@gmail.com
